

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 0850821083

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2022-10-27

Program för Fruängen

Svar till stadsbyggnadskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det till stadsbyggnadskontoret som svar på remissen.

Sammanfattning

Program för Fruängen innehåller mål och strategier för kommande stadsutveckling, och ska fungera som underlag för kommande detaljplaner. Förvaltningen är positiv till att stadsbyggnadskontoret tar fram ett program som belyser viktiga frågor för hela stadsdelen vid en förtätning. Det som saknas är förslag på var nya förskolor kan placeras. Vidare redovisar förvaltningen en del synpunkter under rubrikerna trygghet, parkering, näringsliv och grönstruktur.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till program för Fruängen. Samrådstiden sträcker sig till 25 oktober, men stadsdelsnämnden har fått förlängd svarstid till 1 november 2022.

Ärendet

Program för Fruängen innehåller mål och strategier för kommande stadsutveckling i stadsdelen. Det ska fungera som underlag för kommande detaljplaner inom området. Stadsbyggnadskontoret har utrett förutsättningarna för nya bostäder, centrumfunktioner, utvecklade offentliga rum och ny placering av en skola. Programförslaget består av en strukturplan som redovisar var ny bebyggelse kan placeras och vilka kopplingar som behöver stärkas.

Utöver i centrum planeras ny bebyggelse huvudsakligen utefter befintliga vägar som ska utvecklas till urbana stråk. De platser som föreslås består av dels befintliga markparkeringar, dels av mindre grönytor. Markparkeringarna ligger huvudsakligen på fastighetsmark med tomträtt, och det är då upp till tomträttsinnehavaren om den vill bebygga platsen.

Två nya kvarter föreslås i grönstråket från centrum mot Mälarhöjdens IP. Om det genomförs behövs även en ny gata där. Utöver detta föreslås befintliga grönområden och naturmark till största delen bevaras.

Ny parkering föreslås i garage i ny bebyggelse. Det kollektivtrafiknära läget motiverar att viss parkering försvinner. En inventering visar att de många privata markparkeringar som finns inte har så hög beläggning. Det totala antalet parkeringsplatser i Fruängen överstiger bilinnehavet i stadsdelen. I programmet föreslås ytor med sammanlagt ca 600 parkeringsplatser bebyggas. I centrum föreslås även ett mobilitetshus med bland annat cykel- och bilpool.

Totalt föreslås ca 1 000 nya bostäder, varav hälften i centrum, och ca 800 nya arbetsplatser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering och intern service. De fackliga organisationerna informerades på förvaltningsgrupp den 18 oktober 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att stadsbyggnadskontoret tar fram ett program för utvecklingen av hela stadsdelen Fruängen, som ett underlag för kommande detaljplaner. Förvaltningen har efterlyst detta i till exempel Solberga och Västertorp, där så kallad frimärksplanering med flera mindre detaljplaner innebär att det är svårt att få en helhetsbild av kommande utveckling och de gemensamma frågor som behöver belysas vid förtätning. Programmet för Fruängen tar upp flera viktiga frågor som förvaltningen lämnar synpunkter på här nedan. Den planeringsfråga som helt saknas är dock förskolor.

Förskola och skola

Programmet föreslår ca 1 000 nya bostäder, varav ungefär hälften i centrum. Nuvarande nyckeltal för planering av förskoleplatser är en avdelning per 100 nya lägenheter. Det innebär att det kan behövas upp till 10 nya förskoleavdelningar i Fruängen.

Stadsbyggnadskontoret hänvisar denna fråga till kommande detaljplaner. Bäst förskolemiljöer skapas dock med friliggande förskolor, och därför skulle programmet behöva utreda lämpliga platser för nya friliggande förskolor. I nya detaljplaner kan förskolor planeras integrerat i nya bostadshus. Integrerade förskolor kan fungera bra, men det är beroende av möjligheten till en tillräckligt stor förskolegård och närhet till parker och lekplatser. Därför är det inte troligt att man kan skapa bra integrerade förskolor i de ca 500 lägenheter som planeras i Fruängens centrum, utan det behov av förskoleplatser som uppstår där behöver tillgodoses på andra platser i Fruängen.

Stadsdelsförvaltningen vill också påpeka att stadsbyggnadskontoret har föreslagit bostadsbebyggelse på en av Sisabs tomträtter på Elsa Brändströms gata. Tomträtten är inte bebyggd i dagsläget men inte heller uppsagd, i syfte att utgöra en reserv vid kommande förtätningar. Om exploateringskontoret avser att säga upp tomträtten behöver en dialog ske med tomträttsinnehavaren (Sisab) och verksamhetsutövaren (stadsdelsförvaltningen) i god tid och en annan plats bör beredas för verksamheten.

Planering för utökat skolbehov finns inte heller med i programmet. En ny skoltomt föreslås för flytt av nuvarande Kunskapsskolan. Men det framgår inte om den nya tomten har plats för fler elever, eller om Fruängsskolan kan byggas ut. Skolplanering hör inte till stadsdelsnämndens ansvar, men förvaltningen anser att det är en fråga som bör tas upp i ett program.

Trygghet

Trygghet är en mycket viktig fråga vid stadsutveckling i framförallt centrumnära miljöer. Knutpunkter i kollektivtrafiken drar ofta till sig droghandel och annan olaglig verksamhet. Samtidigt blir platserna attraktiva för ungdomar att vistas på. Stadsdelsförvaltningen bedriver platsamverkan i Fruängen tillsammans med kommunpolisen, centrumägaren och andra aktörer i området. Där analyseras bland annat miljöerna i centrum, vid gångtunnlar och passager. Avgörande är god uppsikt, siktlinjer och att människor rör sig på platserna och kan främja social kontroll. Utifrån kunskap och lokalkännedom medverkar stadsdelsförvaltningen gärna i den kommande stadsutvecklingen i Fruängens centrum.

Ett av förslagen i programmet innebär att en gångtunnel under Elsa Brändströms gata tas bort och ersätts med en trappa och ramp samt en publik hiss. Stadsdelsförvaltningen är tveksam till det eftersom publika hissar är svåra att hålla fräscha och fungerande, och ofta uppfattas som otrygga. Istället för att ta bort den smala gångtunneln skulle den kunna breddas för att skapa bättre sikt och trygghet.

I centrum föreslås ett mobilitetshus med bland annat cykelgarage. Vid planeringen av detta bör erfarenheter från cykelgaraget vid Älvsjö station tas med. Det är ett öppet cykelgarage utan övervakning där det finns problem med cykelstölder och droghandel, och där flera ytor och passager har bristande överblick. Även bilgarage kan dra till sig problem och bör utformas så att de riskerna minimeras.

Kollektivtrafik

I programmet finns två alternativa sträckningar för Spårväg Syd genom Fruängen. Sträckningen utmed E4an längs Elsa Brändströms gata och Mälarhöjdens IP är enligt förvaltningen att föredra då det ger mindre ingrepp och störningar för boende. En förutsättning är dock att en ny entré till tunnelbanan kan ordnas vid Elsa Brändströms gata och att bussterminalen flyttas närmare så att bytet mellan olika trafikslag blir enkelt. Beslut om sträckningar och nya bytespunkter för kollektivtrafiken görs av Region Stockholm i samråd med Stockholms stad. Regionen har hållit samråd om de alternativa sträckningarna under september-oktober och

stadsdelsförvaltningen har bidragit med synpunkter till Stockholms stads gemensamma remissvar.

Vid utbyggnaden av Fruängens centrum och den nya knutpunkten för kollektivtrafiken är det viktigt att det finns en tydligt utpekad plats för de som ska hämta och lämna med bil vid stationen. Vid Älvsjö centrum saknas en sådan och det har lett till att bilar står och väntar på platser som inte är lämpliga.

Nya gång- och cykelbanor

Förslagen om nya cykelbanor och breddade gångbanor på Fruängsgatan och Elsa Brändströms gata är välkomna, då dessa viktiga kopplingar går i blandtrafik idag.

Även förbi idrottsplatsen föreslås en ny gång- och cykelbana. Det är en välbehövlig länk då idrottsplatsen är en viktig målpunkt som är lite svårtillgänglig. För att komma till huvudentrén behöver gående och cyklister idag passera över idrottsplatsens parkering, vilket inte är trafiksäkert. Sedan 2021 finns en ny sekundär entré för gående och cyklister anlagd i borte delen av idrottsplatsen. Den kopplar till en ny belyst parkväg från centrum mot idrottsplatsen. Dessa har anlagts av idrottsförvaltningen respektive stadsdelsförvaltningen och har bekostats med trygghetsmedel. Vid en exploatering och förändrad dragning av parkvägarna behöver denna investering ersättas.

Parkering

En inventering har gjorts inför programmet som visar att flera stora parkeringar på tomtmark har låg beläggning. När det gäller gatuparkering upplever dock många boende att det är svårt att hitta plats, och svårt ta emot besökare eftersom det inte finns så många platser för korttidsparkering. Det är fortfarande gratis att parkera på gatan i Fruängen och svårigheten att hitta gatuparkering upplevs ha ökat ytterligare sedan en del andra stadsdelar fått avgift på gatan.

Korttidsparkeringarna i centrum används för besökare som gör ärenden i butiker, bibliotek, vårdcentral, med flera serviceinrättningar. Många kommer med bil från villaområdena i Herrängen och Långbro som har Fruängen som sitt lokala centrum. Dessa besökare utgör ett viktigt kundunderlag för de lokala butikerna. Det kan redan idag vara svårt att hitta parkeringsplats vid Fruängens centrum och en del väljer därför att istället åka till butiker i till exempel Kungens kurva. Som knutpunkt i kollektivtrafiken får Fruängen många kunder som kommer med tunnelbana, buss och den nya spårvägen. Men för att Fruängen ska kunna fortsätta att vara ett lokalt centrum, även för bilburna i kringliggande områden, behövs möjlighet till korttidsparkering, till exempel i ett parkeringshus. Det skulle kunna samordnas med

garage för de nya arbetsplatserna i centrum, som i till exempel Liljeholmen.

Näringsliv

Frågor om näringsliv och service behandlas mycket kort i programmet. De nya bostäder och arbetsplatser som planeras samt den nya spårvägen kommer att generera nya kunder till butiker och servicefunktioner i centrum. Samtidigt behövs det även parkeringar i centrum, vilket nämnts ovan, för att köpstarka bilburna kunder inte ska välja att istället göra sina ärenden i andra centrum. Vid en utveckling av centrum efterlyser förvaltningen någon typ av handelsanalys för att se vilka lokaler som kan efterfrågas och i vilka lägen.

Detsamma gäller för den föreslagna nya bebyggelsen längs Mickelsbergsvägen och Vantörsvägen. Där vill stadsbyggnadskontoret ha aktiva bottenvåningar för ett levande gaturum, men om det inte blir kvällsöppna butiker och restauranger i dessa lägen kan sådana lokaler istället minska tryggheten i gaturummet.

Grönstruktur

En del grönytor föreslås bebyggas. Dessa behöver kompenseras i samråd med stadsdelsförvaltningen som ansvarar för drift och underhåll av park- och naturmark. Förvaltningen förstår att en del grönytor kan komma att försvinna vid förtätning, men vill poängtera att även ytor som enligt programmet saknar höga naturvärden och inte har betydelse som mötesplatser, ändå kan ha stor betydelse för närboende. De små park- och naturmarksytorna som finns insprängda i bostadsområden skapar trivsel för de boende som passerar förbi eller ser dem från sitt fönster. Speciellt för äldre som inte är så rörliga kan träd med fåglar utanför bostaden vara av stor vikt för välbefinnandet. Därutöver tillkommer förstås de ekosystemtjänster och klimatreglering som närnaturen bidrar med.

Två nya parkytor pekas ut vid den nya gata som föreslås mellan centrum och idrottsplatsen. Eftersom det är park- och naturmark på dessa platser idag och en stor del av befintligt parkstråk kommer att bebyggas anser förvaltningen att det är missvisande att kalla dessa platser för nya parker. Däremot är det välkommet med nya parkfunktioner för till exempel lek och motion på dessa platser.

Kommunaltekniska ytor

Ett program kan också behöva ta upp vilka ytor i området som är lämpliga för kommunaltekniska funktioner. Vid förtätning försvinner ofta en del ytor som används för till exempel snöupplag och sandfickor. Elnätstationer kan behöva flyttas eller kompletteras med nya vid exploateringar. Dessa hamnar då ofta på park- eller naturmark. I program för Fruängen föreslås en ny skoltomt på en

yta som idag används som upplag av Peab. Om ytor för stadens entreprenörer behöver flytta längre bort från sina verksamhetsområden kan det i förlängningen innebära högre kostnader för stadens entreprenadavtal. Det är också en näringslivsfråga hur staden agerar när företag behöver omlokalisera på grund av exploateringar. Förvaltningen önskar därför att programmet kompletteras med en analys av vilka funktioner som kan behöva flyttas och vart.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag: Förslag till program för Fruängen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2022-10-10
Linda Palo, avdelningschef	2022-10-10